

Baltiska brandkåren 1914

Kopierad från

**Officiell berättelse
över
Baltiska Utställningen
i Malmö
1914**

Första delen
Sid 282 – 287
(Kopians sidor 1 – 6)
1921

Två kommentarer från undertecknad finns på sid 284 och 286.

2014-02-19 Lars-Owe Göthe
Museiverksamheten Räddningstjänsten Syd
Malmö Brandkårs Museiförening

UTSTÄLLNINGENS BRANDAUTOMOBIL.

ELDSLÄCKNINGSANORDNINGARNA INOM UTSTÄLLNINGEN.

Af NILS HOLMBERG.

Med hänsyn till det byggnadssystem, som följdes vid Baltiska utställningen, måste gifvetvis eldsläckningsanordningarna göras så effektiva som möjligt. Då emellertid utställningsstyrelsen enligt entreprenadkontrakten ej öfvertog ansvaret för byggnaderna, förrän dessa voro vederbörligen afsynade och godkända, kunde styrelsen näppeligen anses skyldig ordna den första brandvakten. Stadsfullmäktige beviljade därför den 9 september 1912 ett anslag å 2,200 kr., och i oktober 1912 förlades tre nattvakter till den landtgård å utställningsområdet, i hvilken sedermera den s. k. Baltiska brandstationen inrättades. Vid nämnda tidpunkt var utställningsfältet helt inhägnadt, vattenledningsnätet fullt färdigt och elektrisk belysning provisoriskt anordnad.

Byggnadsarbetena fortskredo raskt, och det blef nödvändigt att från och med år 1913 fördubbla vakten till en korpral, en vicekorpral och 4 brandsoldater med patrull- och telefonvakttjänst under hela dygnet. Utställningsfältet blef också

förbundet med stadens brandtelegrafnät, och brandposter anordnades öfverallt inom området. Till denna brandvakt anslogo stadsfullmäktige 10,200 kr.

Tarifföreningens distriktskommitté fastställde för tiden intill den 1 januari 1914 följande bestämmelser:

att inom utställningsområdet skulle vara stationerad följande personal af brandkåren: en brandkorpral som befälhafvare, en vice brandkorpral och fyra ordinarie brandsoldater, af hvilka en i tur och ordning skulle hafva fridygn,

att för alarmering skulle finnas dels ringledning för den postande till vakten och dels såväl telefon som ett brandskåp från vakten till brandstationen,

att för eldsläckning skulle finnas 46 brandposter samt å redskapskärra placerade 2 brandposthufvud, 300 m. 65 mm. slang på rullar, 2 strålrör, 1 assurancespruta, 3 skarfstegar, 1 spann, 1 järnspett, 1 yxa, 1 skyffel och 2 lyktor, samt

att nattinspektion och öfning skulle förrättas minst en gång i veckan af från hufvudstationen kommenderad underofficer.

Efter den 1 januari 1914 skulle, såvida icke dessförinnan annan öfverenskommelse träffats, gälla dessa bestämmelser:

1:o Inom utställningsområdet skall finnas förlagd en brandvakt, bestående af 2 befäl och 16 man samt 2 hästar.

2:o De två elektriska pumpverken skola vara så anordnade, att elektrisk ström kan erhållas från såväl utställningens egen kraftcentral som från stadens elektricitetsverk.

3:o Till brandkårens förfogande skall dessutom finnas ångspruta om minst 1,500 lit./min. samt motorspruta om minst 1,000 lit./min. kapacitet.

4:o Alla invändiga brandposter samt minst 8 af de yttre skola vara försedda med påskrufvade slangar och munstycken.

5:o Inom utställningslokalerna skola finnas på lämpligt afstånd placerade pyttssprutor och kemiska eldsläckningsapparater.

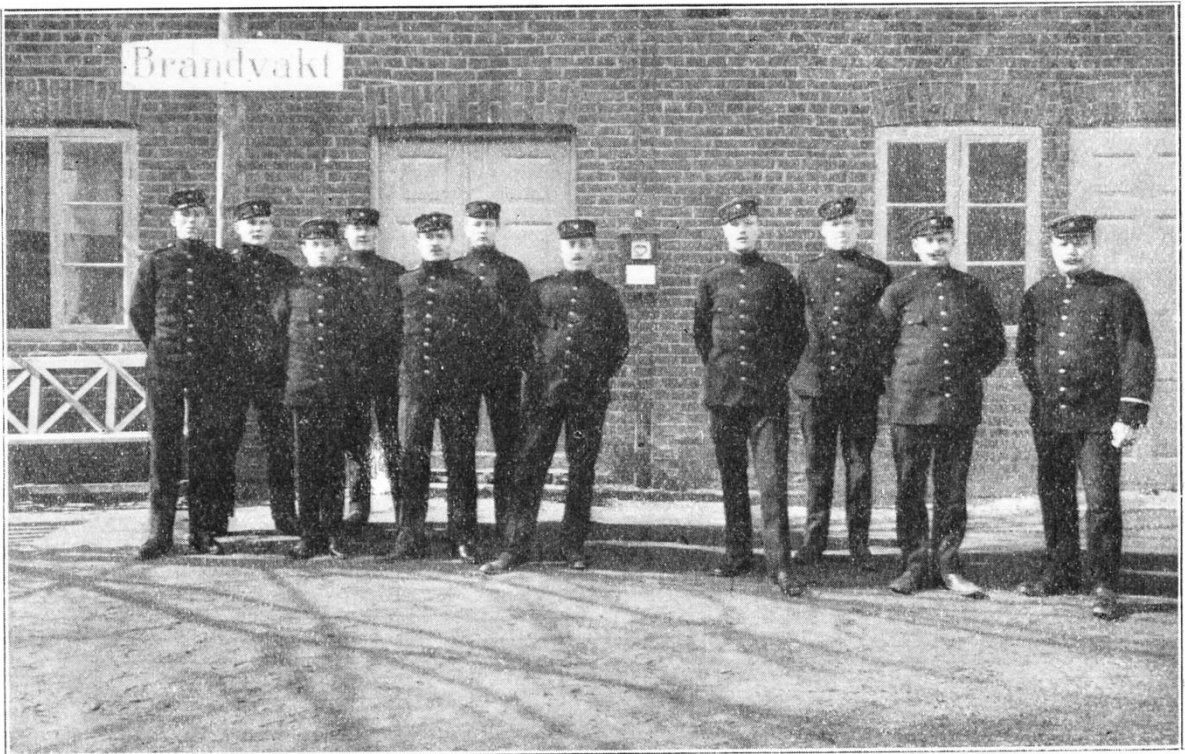
6:o Inom området skola finnas minst 2 slangkärror med vardera 300 meter slang.

7:o Brandtelegraf med minst 7 brandskåp skall finnas och skall för brandtelegrafen användas isolerad tråd.

Till brandvakten under år 1914 anvisade stadsfullmäktige ett belopp af 36,185 kr. I detta belopp ingingo likväl ej kostnader för inköp af eller hyra för brandfordon m. m., ty man hoppades, att utställare skulle ställa dylika till förfogande utan kostnad. Så blef också fallet.

Ludwigsbergs Werkstads Aktiebolag i Stockholm lämnade dels en 4-hjulig motorspruta om 800 minutliter och dels en ångspruta om 500 minutliter. Från Aktiebolaget S. Henrikssons Sprutfabrik och Mekaniska Verkstad i Stockholm erhöles en motorspruta om 1,000 minutliter för benzindrift och med patenteradt

dubbelverkande kolfpumpsystem. Med denna spruta verkställdes prof å utställningstornet. En 150 m. lång slangledning drogs upp till den på 66 m. höjd belägna balkongen, och det uppgifves att inom en minut efter startsignalen slungades en kraftig stråle ut i rymden. Vidare hade inom brandstationen placerats en patenterad 25 meters steg, tillverkad af Allmänna Brandredskapsaffären i Stockholm och upplagd å en 1,500 minutlitters autopumpmobil af Aktiebolaget Scania-Vabis tillverkning. Hela automobilen inköptes senare för Malmö 1)

BRANDVAKTEN UTANFÖR "BALTISKA BRANDSTATIONEN".

brandkårs räkning att användas vid första utryckning, emedan utom slang och annan brandattiralj nödigt servismanskap också kunde å bilen transporteras.

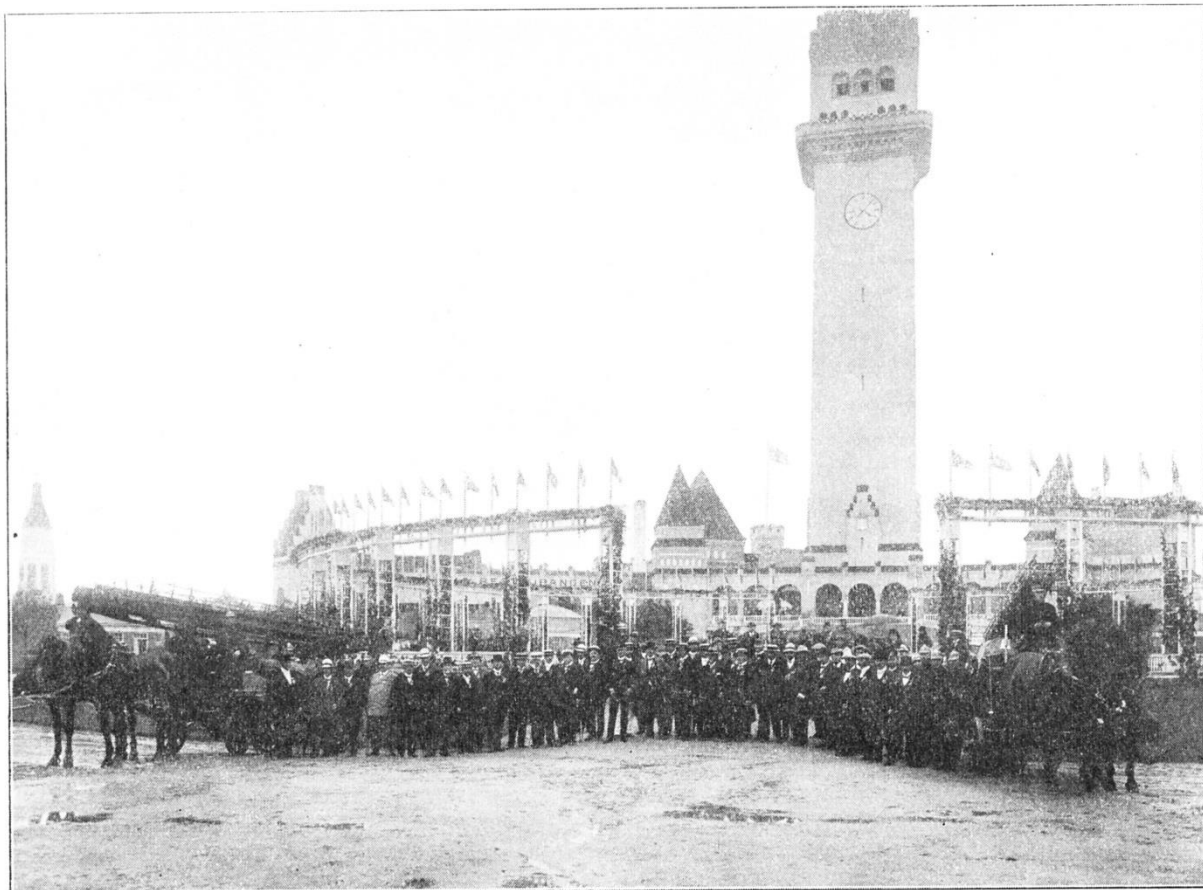
En eldsvåda är ju oftast till en början af ringa omfattning, men i brist på nödiga redskap har man ej kunnat begränsa elden, som så gripit omkring sig med rasande fart. För bekämpande i första hand af möjligen uppkommande eldsvådor hade inom området anbringats ej mindre än 300 st. kolsyresprutor. Halfva antalet utgjordes af s. k. Kustossprutor, som ställts till förfogande af tillverkaren, Aktiebolaget Ernst Odenius Maskinaffär i Göteborg. Det resterande antalet erhöles från Henrikssons Sprutfabrik, hvars tillverkning kallas Pumprapid. Kolsyresprutor äro synnerligen effektiva, blott man noga tillser, att laddningen är fullgod.

1) Blev sannolikt aldrig upplagd på brandbilen då denna levererades med 22 m steg av Bergströms modell enligt Scania-Vabis' tillverkningsorder nr 132, och stegen följde med när bilen övertogs av Malmö Brandkår.

Hela den behöfliga brandtelegrafanläggningen med 12 brandskåp levererades och uppsattes kostnadsfritt af Aktiebolaget L. M. Ericsson & C:o i Stockholm.

Utställningens brandstation hade därjämte förbindelse med hufvudstationen genom brandtelegraf och två telefonledningar, af hvilka den ena var direkt ansluten.

Dessutom förhyrdes från Billmans Fabriks- & Handelsaktiebolag i Stockholm

BALTISKA KONGRESSEN FÖR FRIVILLIGA BRANDKÄRER.

brandposthufvud, brandpostkranar, slangförskrufningar, ögonblickskopplingar, strålrör och slangställ.

Största svårigheten erbjöd anskaffandet af slang. Vederbörande hade nämligen underlåtit att profva det först levererade partiet, hvarför detta måste kasseras och ny slang inköpas.

Nästan all utrustning för brandväsendet var af svensk tillverkning och af modernaste slag. För intresserade besökare demonstrerades också esomoftast de olika redskapens konstruktion m. m.

Distriktskommittén hade fastställt nedan upptagna bestämmelser att gälla från och med den 15 maj 1914:

1. Inom utställningsområdet skall finnas förlagd en brandvakt, bestående af 18 man, inklusive befäl, samt 2 hästar.

2. Till brandkårens förfogande skall inom brandvakten finnas

1 automobilspruta om 1,500 lit./min. samt

1 motorspruta för hästtransport om 1,000 lit./min. samt 2)

1 ångspruta för hästtransport om 500 lit./min. kapacitet.

3. Dessutom skall inom området finnas

minst 85 st. invändiga brandposter, samtliga försedda med påskrufvade slangar och munstycken, nämligen

15 st. i Industrihallen,

10 „ „ Maskinhallen,

9 „ „ Konsthallen,

2 „ „ Kongresshallen,

2 „ „ Hufvudrestauranten,

1 „ „ Baltiska restauranten,

1 „ „ Nordiska Kompaniets utställning,

8 „ „ Stora tornet, kommissariatet och viadukten samt

35 „ „ de utländska utställningshallarna.

65 st. utvändiga brandposter, af hvilka 8 st. skola vara försedda med påskrufvade slangar och munstycken.

10 st. brandskåp.

200 st. på lämpliga ställen inom utställningsbyggnaderna placerade assurancesprutor och kemiska eldsläckningsapparater.

2,000 m. hampslang med förskrufningar.

Till vattenledningsnätet, som bestod af 10- och 6-tums ledningar, hade anslutits 74 yttre 63 mm. och 72 inre 51 mm. brandposter, de senare försedda med påskrufvad slang med strålrör. 8 af de yttre brandposterna, däraf 4 å viadukten, hade påskrufvad slang.

De elektriska pumpledningarna till stora fontänen, Fontaine Lumineuse och kaskaden å "berget" voro också försedda med brandposter. Då de tillhörande pumparna kunde gifva ända till 20,000 minutliter, betydde dessa anordningar sålunda ett afsevärdt tillskott i eldsläckningsmöjligheterna. Vid Konsthallssjön hade dessutom anbringats ett sugrör med kopplingar, så att två ångsprutor från hufvudstationen kunde användas här, om det skulle erfordras.

För elektricitet och gas har i detta arbete förut redogjorts och skall i detta sammanhang endast nämnas, att alla försiktighetsmått iakttogos för att minska eldfaran. En hel del andra säkerhetsåtgärder beslutades vid extra brandsyn

2) Kan enligt andra uppgifter vara en på 800 l/min som senare inköptes av Svalövs brandkår. Foto på denna finns, när den står utanför brandstationen på Drottninggatan.

den 16 april 1914 i närvaro af särskildt tillkallade sakkunniga, men det skulle blifva för omständigt att här relatera alla detaljer.

Lägges härtill, att vaktmanskapet äfven erhållit viss öfning i redskapens handterande, så var man sålunda fullt rustad att upptaga striden mot det element, som bundet är vår nyttigaste tjänare, men som lössläppt är en förhärjande fiende. Som en egendomlighet bör påpekas, att de eldsvådetillbud, som förekommo, alla inträffade i början af utställningstiden. På aftonen lördagen den 16 maj uppstod en ljusbåge på Kongresshallen å en af de ledningar, som förde ström till illuminationslisterna. Orsaken befanns antingen bero af en bristfälligt utförd skarf eller på skada å blymanteln till någon ledningstråd. Tack vare gynnsamma omständigheter inträffade ej någon omfattande eldsvåda. Den 22 maj på morgonen förekom en mindre gasexplosion i Römelings korfkokeri, orsakad af att en gaskran ej blifvit ordentligt stängd. Redan nästa dag yppade sig emellertid det svåraste eldsvådetillbudet under hela utställningstiden. Kl. 2,45 på e. m. alarmerades brandkåren såväl på området som från hufvudstationen. Eld hade uppstått i utställningens mest eldfarliga byggnad, glashyttan, där på grund af den stora hettan en bjälke vid en af ugnarna fattat eld. Tack vare brandkårens snabba ingripande kunde elden snart släckas med tillhjälp af automobilsprutan. En hård bläst rädde vid tillfället, så att faran syntes öfverhängande.

Om nu den omständigheten, att eldsvådorna inträffade i ett tidigt skede af utställningstiden, manade till försiktighet, må lämnas därhän, alltnog utställningen förskonades från de oersättliga förluster, som kunnat uppstå, därest t. ex. eld uppkommit i konsthallen.

Kostnaderna för eldsläckningsanordningarna blefvo ganska betydande. Enligt brandkårens hufvudbok hade af stadsfullmäktiges anslag åren 1913 och 1914, sedan inkomsten genom försäljning af hästar frändragits, användts kr. 44,083: 34. Af utställningens medel hade bestridts kostnader för omändring och inredning af byggnad, inköp af slang och annan materiel, anordningar af brandposter, mathållning etc. med kr. 17,746: 51. Frändrages hvad försäljningen af slang och vissa redskap jämte af staden öfvertagen utrustning inbringade, blir hela utgiften för eldsläckningsanordningarna kr. 57,002: 13. Stadens utlägg återbetalades helt och hållet af utställningen. (Se sid. 97—98!)

Brandvakten vid Baltiska utställningen 1912-1914

1912	Oktober
Brandvakt	3 nattvakter lantgård på utställn.området, senare Baltiska brandstationen
1913	Januari
Brandvakt	1 korpral, 1 vicekorpral, 4 brandsoldater med patrull- och televakttjänst under hela dygnet. Utställningsområdet kopplades till stadens brandtelegrafnät. Brandposter ordnades överallt på området.
1914	Januari
Brandvakt	2 befäl, 16 brandsoldater (10 nyanställda fick särskild utbildning), 2 hästar 2 elektriska pumpverk 1 ångspruta om minst 1500 l/min 1 motorspruta om minst 1000 l/min Alla invändiga och minst 8 av de yttre brandposterna skall vara kopplade till slangar med munstycken Inom utställningslokalerna skall på lämpligt avstånd finnas pyttssprutor och kemiska eldsläckningsapparater Minst 2 slangkärror med vardera 300 m slang Brandtelegraf med minst 7 brandskåp
Till brandvakten under 1914 anslog stadsfullmäktige 36 185 kr. Här ingick inte kostnaden för inköp av eller hyra för brandfordon m.m. eftersom man hoppades att utställare skulle ställa sådana till förfogande utan kostnad. Så blev också fallet, enligt följande: <u>Ludwigsbergs Werkstads Aktiebolag i Stockholm</u> ställde dels en 4-hjulig motorspruta på 800 l/min och dels en ångspruta på 500 l/min till förfogande. <u>AB S Henrikssons Sprutfabrik och Mekanisk Verkstad i Stockholm</u> ställde en motorspruta på 1000 l/min, för bensindrift, till förfogande. <u>Allmänna Brandredskapsaffären i Stockholm</u> ställde en 25 m avbröstbar stege till förfogande. Denna var avsedd att placeras på brandvaktens brandbil. <u>AB Scania-Vabis' verkstad i Malmö</u> ställde en autopumpmobil med pump på 1500 l/min till förfogande. Bilen var enligt tillverkarens tillverkningsorder och tillgängliga fotografier från utställningen, försedd med en 22 m avbröstbar stege av Bergströms modell. Bilen offererades till Malmö Stads Brandväsen i september och inköptes för 27 027 kr. Denna summa betalades i januari 1915 men bilen har sannolikt stannat kvar inom brandkåren efter det utställningen stängts. Hela den behövliga brandtelegrafanläggningen med 12 brandskåp levererades och uppsattes av <u>AB LM Ericsson & Co i Stockholm</u> .	
1914	15 maj
Brandvakt	18 man inkl. befäl samt 2 hästar. 1 automobilspruta 1500 l/min 1 motorspruta kopplad efter häst, på 1000 l/min 1 ångspruta kopplad efter häst, på 500 l/min 85 invändiga brandposter med tillkopplade slang och munstycken 65 utvändiga brandposter varav 8 med tillkopplad slang och munstycken 10 brandskåp 200 på lämpliga ställen placerade assurancesprutor och kemiska eldsläckningsapparater 2000 m hampaslang med förskruvningar

Brandvakten vid Malmö Brandkår 1912-1914

Huvudbrandstationen

Första utryckningen

Kolsyrespruta

Kolsyrestege

Ångspruta

Andra utryckningen

Redskapsvagn eller ångspruta

Extra utryckningen

ett korpralskap om 5 man

ett korpralskap om 5 man

ett korpralskap om 5 man

ett korpralskap om 5 man

två korpralskap om vardera 6 man extra brandsoldater

Södra stationen

Första utryckningen

Handkraftspruta

ett korpralskap om 5 man

Övrigt

Extra kusk för körning av sjukvagnar, djurtransportvagn, polisvagn

Hästar

10 st januari – oktober

11 st november – december

Brandfordon

Huvudstationen

1:a utryckningen

1 Kolsyrespruta

1 kolsyrestege

1 ångspruta

2:a utryckningen

1 ångspruta

1 redskapsvagn

I reserv

1 ångspruta

1 materielvagn

2 vattenvagnar

1 mekanisk stege

Södra stationen

1:a utryckningen

1 handkraftspruta

Västra Skrävlinge kyrka

I särskilt spruthus

1 mindre handkraftspruta

Övrigt

1 sjöångspruta

3 velocipeder

Slang

Tryckslang

76 mm

1410 m

63 mm

3285 m

44 mm

800 m

Sugslang för ångspruta

43 m

Sugslang för handkraftspruta

5,5 m

Underhåll

Ångsprutan N:o 7A

genomgripande reparation

Kommunala fordon

Huvudbrandstationen

Hälsövardsnämnden

1 sjuktransportvagn

1 sjuktransportvagn

Poliskammaren

1 polisvagn

1 polisvagn i reserv

1 djurtransportvagn